

SIVISTYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 16/1998 vp

Hallituksen esitys laiksi kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä marraskuuta 1998 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmisteltavasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen 212/1998 vp laiksi kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Erkki Norbäck, opetusministeriö
- ulkoasiainsihteerin Raili Lahnalampi, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Matti Savolainen, oikeusministeriö
- hallintojohtaja Heikki Halttunen, Museovirasto

- yksikön johtaja Jussi Kuusanmäki, Kansallisarkisto
- päälakimies Arto Lillman, Tullilaitos
- vs. sihteeri Pirjo Pihlaja, Kirkkohallitus
- metropoliitta Leo, Suomen ortodoksisen kirkon kirkollishallitus
- osastonjohtaja Leena Pärssinen, Helsingin yliopiston kirjasto
- puheenjohtaja Arthur Aminoff, Suomen Antiikkikauppiat ry
- puheenjohtaja Tapani Vinkala, Suomen antikvaariset kirjakauppiat ry
- kirjakauppias Jan Strang, Suomen Antikvariattiyhdistys ry
- pääsihteeri Anja-Tuulikki Huovinen, Suomen museoliitto..

Lisäksi valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon Valtion taidemuseolta.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta, joka korvaisi nykyisen kulttuuriesineiden maastaviennin rajoittamisesta annetun samannimisen lain.

Laissa säädettäisiin kulttuuriesineiden maastaviennin rajoituksista. Laissa olisi yleinen kieltö viedä kulttuuriesineitä maasta ilman maastavientilupaa sekä lupaharkinnan kannalta keskeiset säännökset. Edelleen laissa säädettäisiin maastaviennin valvonnasta, lupaviranomaisista

ja väliaikaisesta maastavientikiellosta. Lisäksi lailla täydennettäisiin kulttuuriesineiden viennistä annetun neuvoston asetuksen säännösten soveltamista.

Kielto viedä maasta koskisi useimmiten yli 100 vuotta vanhoja kulttuuriesineitä nykyisen 50 vuoden asemesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Lakiehdotus sisältää merkittäviä parannuksia ja selvennyksiä voimassa olevaan lainsäädäntöön verrattuna. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Kulttuuriomaisuuden maastavientiä rajoittavan kansallisen lainsäädännön tarkoituksena on saada sekä kaupallinen että ei-kaupallinen kulttuuriomaisuuden vienti valvonnan alaiseksi lupamenettelyn avulla. Luvanvaraisuutta koskevat muutokset, harkintaperusteiden täsmennykset sekä väliaikainen maastavientikielto julkisen myynnin yhteydessä parantavat nykytilannetta. Myös valvontaviranomaisille esitetty oikeus tutkia ja dokumentoida esineitä nopeuttaa tiedonsaantia ja päätöksentekoa. Valiokunta kuitenkin katsoo, että tähän liittyvä kuvallinen dokumentointioikeus tulee tekijänoikeuslainsäädäntöä kehitettäessä ottaa rajoitussäännöksillä huomioon.

Lakiehdotuksen 7 §:n mukaan vientilupa vaaditaan yksityisen henkilön koti-irtaimiston ja perinnön maastaviennin yhteydessä, mutta lupa on aina myönnettävä. Valiokunta pitää hyvänä, että kattavalla lupamenettelyllä pyritään estämään esineisiin liittyvän kulttuuriarvon ja kontrollimahdollisuuden häviäminen. Lakiehdotuksen 8 §:n 4 momentin mukaan näissä tapauksissa voidaan lupamaksu jättää perimättä. Kun kyseessä on yksityisen kansalaisen omaisuutta koskeva rajoitus, valiokunnan mielestä maksun perimisessä tulisi käyttää harkintaa niin, ettei maksu muodostu kohtuuttomaksi esimerkiksi esineen taloudelliseen arvoon verrattuna.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 3 päivänä joulukuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kirsti Ala-Harja /kok
vpj. Jukka Gustafsson /sd
jäs. Claes Andersson /vas
Tapio Karjalainen /sd
Ossi Korteniemi /kesk
Reino Laine /vas

Kalevi Olin /sd
Päivi Räsänen /skl
Säde Tahvanainen /sd
Hannu Takkula /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Ulla-Maj Wideroos /r.